

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över promemorian En ny miljöprövningsmyndighet

Er beteckning: KN2025/01878

Sammanfattning

Länstyrelsen bedömer att de författningsändringar som föreslagits täcker in de förändringar som behöver genomföras för att föra över miljöprövningsdelegationernas uppdrag till en ny miljöprövningsmyndighet.

Länstyrelsen saknar författningsförslag som tydliggör länsstyrelsernas roll efter införandet av en ny miljöprövningsmyndighet.

Länstyrelsen saknar en långsiktig plan för genomförandet av förändringar av systemet för miljöprövning. Detta medför stora utmaningar för såväl myndigheter som verksamhetsutövare när det gäller att planera för sin framtida verksamhet. Konsekvenser till följd av detta kan bland annat vara att samhällsviktiga projekt fördröjs och att effektiviseringsarbetet inom berörda myndigheter avstannar.

Länstyrelsen konstaterar att den beräknade besparing som författningsändringarna bedöms medföra för länsstyrelserna kraftigt överstiger de faktiska kostnader som länsstyrelserna har haft för uppdraget.

Avsnitt 2 – Författningsförslag

I promemorian framförs att avsikten är att föreslå ändringar som innebär att den nya myndigheten ska tillämpa motsvarande bestämmelser som länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer tillämpar i dag. Utifrån en översiktlig granskning bedömer Länstyrelsen att de författningsförslag som lämnas, med undantag för vad som anges nedan, täcker in de förändringar som behöver

genomförs för att fullgöra avsikten att föra över miljöprövningsdelegationernas uppdrag till en ny miljöprövningsmyndighet.

Avsnitt 2.8 – Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer

Länsstyrelsen konstaterar att förordning (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer föreslås utgå och att promemorian inte innehåller någon motsvarande förordning gällande den nya miljöprövningsmyndigheten. Länsstyrelsen har inte funnit någon motsvarighet till 25 § i förordningen om miljöprövningsdelegationer i de författningsförslag som lämnas. Paragrafen anger att miljöprövningsdelegationen, innan den beslutar i ett ärende som avses i 3 §, ska ge länsstyrelsen i det län där verksamheten bedrivs eller avses att bedrivs tillfälle att yttra sig. För att behålla den ordningen behöver detta regleras i någon författning.

Genom att inte föreslå någon motsvarande förordning gällande den nya miljöprövningsmyndighetens uppdrag eller utformning saknas information om hur den nya miljöprövningsmyndigheten ska organiseras och utformas. Därmed saknas även förutsättningar att påbörja det omfattande arbete som krävs för att säkerställa att en fungerande myndighet står redo att ta emot de ärenden som föreslås lämnas över den 1 juli 2027. Länsstyrelsen bedömer att det praktiska arbetet med att bland annat anställa personal med rätt kompetens, ta fram en effektiv och väl fungerande organisation samt att säkerställa ändamålsenliga lokaler och IT-system kommer att vara en stor utmaning att genomföra inom den tid som återstår. För att inte begränsa den nya myndighetens förutsättningar att genomföra sitt uppdrag behöver därför detta arbete påbörjas omgående och ges hög prioritet.

Avsnitt 4 – Behovet av en stegvis reformering av miljöprövningen

I promemorian anges att det är angeläget att Miljö tillståndsutredningens förslag genomförs skyndsamt så att angelägna reformer inte onödigt fördröjs och att det är en risk att så sker om samtliga regeländringar beslutas vid ett och samma tillfälle. Även om det är brådskande att genomföra förändringar anser Länsstyrelsen att det viktigaste bör vara att de förändringar som genomförs faktiskt leder till en positiv utveckling av miljöprövningen, som tar oss närmare målsättningen om att klimatomställningen genomförs

samtidigt som Sveriges konkurrenskraft stärks och tillväxten ökas, med bibehållet högt miljöskydd.

Den prövning som har skett av miljöprövningsdelegationerna har kritiserats för att vara ineffektiv och oförutsägbar. Den myndighet som tar över delegationernas arbete kommer nu att ställas inför samma utmaningar som miljöprövningsdelegationerna hanterat. Utifrån de erfarenheter Länsstyrelsen tillägnat sig kan inte nog understrykas vikten av en välplanerad övergång. Den praktiska utmaning som följer av att starta upp en ny myndighet och bygga upp en stabil, fungerande och effektiv organisation riskerar annars att påverka miljöprövningen negativt under en lång tid. Länsstyrelsen ser det därför som en stor brist att inte någon långsiktig plan för genomförandet har presenterats. Förutsättningarna för att lämna konstruktiva synpunkter på helheten begränsas därmed.

Genom denna otydlighet saknar verksamhetsutövare och myndigheter information om vad de har att förhålla sig till och kan därför inte planera för sin verksamhet. Länsstyrelsen har uppfattat att oro för uppstartsproblem har gjort att branschorganisationer uppmanat företag, som har planer på att starta eller ändra en verksamhet, att lämna in ansökningar innan den nya miljöprövningsmyndigheten påbörjar sitt uppdrag. Länsstyrelsen befärar därför ett ökat ärendeflöde inför genomförandet, vilket kan leda till att ett stort antal ärenden kommer att behöva lämnas över till den nya myndigheten, som därmed tvingas påbörja sitt arbete med höga ärendebalanser. Oklarheter om länsstyrelsernas framtida roll riskerar därtill att leda till personalflykt bland de som idag arbetar med dessa frågor. Konsekvenser till följd av denna otydlighet kan bland annat vara att samhällsviktiga projekt fördröjs och att det effektiviseringsarbete som pågår inom berörda myndigheter avstannar. En tydlig plan för det långsiktiga genomförandet skulle sannolikt motverka sådan oro och skapa förutsägbarhet för företag och myndigheter. Vikten av förutsägbarhet har lyfts särskilt i Miljötillståndsutredningen.

Länsstyrelsen anser att beslut bör fattas om vilka av de åtgärder som föreslås i Miljötillståndsutredningen som faktiskt ska genomföras och en plan för genomförandet bör kommuniceras med myndigheter och näringslivet, så att relevanta synpunkter kan lämnas på processen och berörda ges bättre förutsättningar att planera för sin framtida verksamhet.

En nackdel med ett stegvis införande är att den nya myndigheten inledningsvis får ett smalt uppdrag genom att endast ta över den prövning som genomförts av miljöprövningsdelegationerna. Ett bredare uppdrag, och därmed en större myndighet, skapar förutsättningar att göra omprioriteringar och parera de naturliga fluktuationer i ärendeströmning som alltid förekommer mellan olika ärendetyper.

Även Länsstyrelsen får ett smalare uppdrag efter genomförandet, vilket riskerar att göra myndigheten mer sårbar. Länsstyrelsen konstaterar till exempel att det finns en stor variation över tid i hur många tillståndsprövningar för verksamheter inom det egna länet som pågår i mark- och miljödomstol. Länsstyrelsen är, genom sin roll som remissinstans, styrd av de tidsplaner som domstolarna sätter upp. Med färre medarbetare som arbetar med prövningsfrågor på länsstyrelsen blir dessa fluktuationer svårare att hantera.

Avsnitt 6.8 – Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Utredningen föreslår att ärenden lämnas över i det skick de är när den nya myndigheten påbörjar sitt arbete den 1 juli 2027.

Länsstyrelsen har erfarenhet av sådant övertagande av pågående ärenden och vet att det är en utmaning som riskerar att förlänga handläggningstiden. Då förutsättningarna för länsstyrelserna att hantera miljöprövningar kraftigt kommer att försämrats efter att arbetet vid den nya prövningsmyndigheten påbörjats ser Länsstyrelsen trots detta att det är ett rimligt förslag att de ärenden som handläggs på miljöprövningsdelegationerna förs över direkt till den nya prövningsmyndigheten när denna driftsätts.

Avsnitt 7.1 – Ekonomiska konsekvenser

Länsstyrelserna har fått information om att den föreslagna förändringen ska vara kostnadsneutral. Ändringen ska alltså inte medföra vare sig någon besparing eller ökad finansiering för systemet för tillståndsprövning enligt miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer att detta är en orimlig ansats under uppstartsperioden när den nya myndigheten ska förses med lokaler, nya och välanpassade IT-system samt, inte minst, kunna rekrytera personal med rätt kompetens. Länsstyrelsen bedömer därför att en kostnadsökning kommer att vara ofrånkomlig under en inledande period.

Avsnitt 7.1.2 – Finansiering av den nya myndigheten

I promemorian framförs att förslaget om en ny myndighet innebär minskade ärendemängder hos länsstyrelserna, vilket medför finansiella och personella konsekvenser. Detta beräknas motsvara besparingar hos länsstyrelsen om 85,5 miljoner kronor för 2027 och 181 miljoner kronor från 2028 och framåt.

Ett genomförande av förslagen i promemorian innebär att prövning av A-verksamhet och samråd inför tillståndsansökningar (både A- och B-verksamhet) fortsatt hanteras av länsstyrelserna.

Länsstyrelsernas kostnad för B-prövning, alltså den prövning som föreslås gå över till den nya myndigheten, var för år 2022 cirka 69 miljoner kronor, för 2023 cirka 71 miljoner kronor och för 2024 cirka 81 miljoner kronor. Den besparing som föreslås i promemorian är därför orimlig.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Gunilla Svantorp med miljöskyddshandläggare Karl-Martin Axelsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

kn.me.remissvar@regeringskansliet.se